

Informácia o činnosti Slovenskej komisie pre UNESCO

Úvod

Slovenská komisia pre UNESCO je poradným orgánom vlády Slovenskej republiky v záležitostiach týkajúcich sa Organizácie spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) a vzťahov Slovenskej republiky k tejto medzinárodnej organizácii. Plní úlohy vyplývajúce z jej funkcie národnej komisie pre UNESCO v súlade s čl. VII Ústavy UNESCO a Charty národných komisií pre UNESCO.

Slovenská komisia pre UNESCO (ďalej len „SK UNESCO“) vznikla v roku 1993 na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 6 zo dňa 12.1.1993. V roku 2016 prešla zásadnou transformáciou. Nový štatút SK UNESCO, schválený vládou SR 7. júla 2016 vstúpil do platnosti 1. októbra 2016. Poskytuje efektívny rámec na pružné a operatívne fungovanie národnej komisie, ktorej poslaním je podporovať a rozvíjať programy UNESCO v oblasti vzdelávania, vedy a kultúry. V súlade s platným štatútom SK UNESCO predkladá raz ročne správu o svojej činnosti vláde Slovenskej republiky. Vzhľadom na personálnu zmenu na poste generálneho tajomníka komisie, predkladaná správa hodnotí obdobie rokov 2017 a 2018.

Komisia v súčasnosti pracuje v zložení 20 členov. Za materiálne a administratívno-organizačné zabezpečenie jej činnosti zodpovedá Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, kde sídli Sekretariát komisie. Funkciu predsedu SK UNESCO z titulu svojej funkcie zastáva minister zahraničných vecí a európskych záležitostí. Generálny tajomník komisie je koordinátorom spolupráce medzi členmi komisie, subjektmi Slovenskej republiky zainteresovanými v oblastiach činností UNESCO a organizáciou UNESCO so sídlom v Paríži. Členmi komisie sú predstavitelia rezortov, ktorých agenda je spojená s agendou UNESCO, štátnych, vedeckých a akademických organizácií a mimovládnych organizácií. V zmysle štatútu bol zriadený Poradný zbor expertov, členmi ktorého sú mimoriadne slovenské osobnosti a vedecké kapacity. Fórum partnerov SK UNESCO je zhromaždením všetkých zástupcov národných subjektov aktívnych v oblastiach pôsobnosti UNESCO. Schádza sa raz za rok.

SK UNESCO reflektuje štruktúru činností organizácie UNESCO, ktorá je rozdelená do 6 programových sektorov: vzdelávanie, prírodné vedy, spoločenské a humanitné vedy, kultúra, komunikácia a informácie a sektor svetového dedičstva. Odbornými orgánmi komisie sú slovenské výbory (7) a dve sekcie:

Slovenský výbor pre medzinárodný program Človek a biosféra (MAB)

Slovenský výbor pre program informácie pre všetkých (IFAP)

Slovenský výbor pre program riadenia spoločenských zmien (MOST)

Slovenský výbor pre program bioetiky

Slovenský výbor pre medzinárodný geovedný program (IGCP)

Slovenský výbor pre medzinárodný hydrologický program (IHP)

Slovenský výbor pre program Pamäť sveta

Sekcia pre výchovu a vzdelávanie

Sekcia pre kultúru

Členmi SK pre UNESCO sú predsedovia výborov a vedúci sekcií, zástupcovia akademickej obce, občianskej spoločnosti, nezávislí experti a zástupcovia rezortov: MŠVVaŠ, MK, MŽP, MPRV a MDaV. Vzhľadom na interdisciplinárny charakter viacerých programov UNESCO sa jednotliví členovia komisie môžu zúčastňovať na aktivitách viacerých sektorov. Pre potreby tohto materiálu je rozdelená činnosť SK UNESCO podľa jednotlivých rezortov vlády SR.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu

Rezort školstva je garantom implementácie **Agendy 2030** a jej udržateľných cieľov s dôrazom na cieľ 4 (SDG4) – *Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých*, ktorého gestorom v systéme OSN je UNESCO. V roku 2017 sa spolupráca SR - UNESCO zamerala na prípravu implementácie vzdelávacích programov UNESCO do národných školských osnov – Prevencia extrémizmu pomocou vzdelávania, Globálne občianstvo a Vzdelávanie o udržateľnom rozvoji. Obojstranný záujem o spoluprácu bol deklarovaný na stretnutí ministerky školstva, vedy, výskumu a športu SR M. Lubyovej s generálnou riaditeľkou UNESCO v novembri 2017. V júni 2018 sa v Bratislave uskutočnil Okrúhly stôl k problematike zavádzania tém globálneho vzdelávania do formálneho a neformálneho vzdelávania za účasti medzinárodných expertov, vrátane expertky UNESCO. Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania, ktorý námestníčke GR pre vzdelávanie S. Giannini predstavila ministerka Lubyová v novembri 2018, bude rámcom pre spoluprácu MŠVVaŠ a UNESCO pri napĺňaní cieľov Agendy 2030. Slovenskí experti z oblasti vzdelávania sú aktívnymi účastníkmi odborných programov UNESCO na národnej i medzinárodnej úrovni. Z radu podujatí je možné vyzdvihnúť súťaž pre učiteľov všetkých stupňov „Prítomnosť UNESCO vo vzdelávaní v Slovenskej republike“ organizovanej ŠPÚ v roku 2017, podujatie „Týždeň celoživotného učenia“, konferenciu „Učiaci sa mestá“. Výrazným úspechom je čerstvé členstvo expertky MŠVVaŠ SR v Riadiacej rade Výboru UNESCO pre vzdelávanie o udržateľných cieľoch, ktorého úlohou je dohliadať na implementáciu Agendy 2030 v oblasti vzdelávania. SR získala post člena Poradnej rady na tvorbu Správy globálneho monitorovania vzdelávania, ktorým sa k 1.1. 2018 stala riaditeľka NÚCEM Romana Kanovská. V hodnotenom období SR pokračovala v členstve v medzivládnom výbore k príprave Svetového dohovoru o uznávaní kvalifikácie vysokoškolského vzdelávania a vo Výbore pre prípravu GAL – globálnej aliancie pre gramotnosť.

Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO (IDS UNESCO) v súlade so svojimi hlavnými úlohami poskytuje širokej verejnosti informácie o činnosti, programoch a projektoch UNESCO. K celoštátnym úlohám IDS UNESCO patrí funkcia **národného koordinátora pridružených škôl UNESCO v SR**. **Sieť pridružených škôl UNESCO** združuje vzdelávacie inštitúcie celého sveta okolo spoločného cieľa: vychovávať deti k mieru, k medzikultúrnemu dialógu, kultúrnemu dedičstvu a udržateľnému rozvoju. V súčasnosti je na Slovensku 22 pridružených škôl UNESCO. Každoročné konferencie pridružených škôl UNESCO (v r. 2016 v Poprade, 2017 v Bratislave, 2018 v Banskej Bystrici) slúžia na výmenu skúseností z aktivít zameraných na šírenie hodnôt UNESCO. IDS UNESCO plní tiež funkciu sekretariátu **Slovenského výboru pre program UNESCO Pamäť sveta**.

V rámci **Programu UNITWIN/Katedry UNESCO**, ktorý združuje viac ako 700 vysokých škôl v 116 krajinách sveta, na Slovensku pôsobia štyri katedry UNESCO. UNESCO Katedra plurilingválnej a multikultúrnej komunikácie Univerzity Komenského v Bratislave podporuje skvalitňovanie širokospektrálnej vysokoškolskej prípravy študentov v oblasti humanitných vied na využívanie jazykových zdrojov v oblasti plurilingválnej a multikultúrnej komunikácie. Katedra realizuje vedeckovýskumný projekt ARANEA. Konferencia ARANEA 2018 sa venovala téme *Webové korpusy ako dostupný nástroj jazykového vzdelávania*. UNESCO Katedra bioetiky Prešovskej univerzity prispieva k zdieľaniu nových myšlienok týkajúcich sa etických a morálnych otázok v medicíne, biotechnológiách, biomedicínskom výskume a ošetrovatelstve na Slovensku, v strednej Európe i vo svete. Popri príprave učebných odborných textov organizuje katedra akreditované vysokoškolské kurzy a medzinárodné konferencie a workshopy. Obľúbené sú podujatia UNESCO Philosophy Day/Night, Večery slovenskej filozofie či Vedecké kaviarne. Každoročným podujatím UNESCO Katedry pre

Ľudské práva pri UK v Bratislave je Olympiáda ľudských práv. V roku 2018 sa uskutočnil jej XXI. ročník. UNESCO Katedra pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene má priamy súvis s programom UNITWIN/UNESCO katedier. Odbornou činnosťou spadá pod rezort životného prostredia. Z aktivít Sekcie pre výchovu a vzdelávanie SK UNESCO v oblasti ľudskoprávneho vzdelávania je potrebné vyzdvihnúť Medzinárodnú odbornú konferenciu **Dieťa v ohrození**, organizovanú Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie. V roku 2017 sa konal jej 26. ročník, v roku 2018 niesla konferencia názov Rané poradenstvo ako prevencia školskej neúspešnosti „...aby pomoc prišla včas“.

EUSTORY je združením 25 európskych mimovládnych organizácií a vzdelávacích inštitúcií, ktorých cieľom je zblížovanie mladých ľudí Európy prostredníctvom poznania svojej histórie. Aj v rokoch 2017 a 2018 sa uskutočnila súťaž z novodobej histórie, do ktorej sa zapojili stovky študentov stredných škôl z celého Slovenska.

Medzinárodnej súťaže detí od 6 – 15 rokov vo výtvarnej výchove **Ex Libris Hlohovec** sa každoročne zúčastní niekoľko tisíc detí z rôznych krajín Európy vrátane Slovenska. Pod rezort školstva v oblasti vedy patrí tiež činnosť **Slovenského výboru pre bioetiku** venujúci sa etickým problémom, ktoré vznikli v dôsledku nových poznatkov vo vede a nových technológií organizovaním odborných podujatí (Workshop o vede a etike VI: Etika informačných a komunikačných technológií, Moderovanie diskusie o eutanázii pre verejnosť s názvom "Eutanázia - za a proti") a **Slovenského výboru pre program riadenia spoločenských zmien (MOST)**. SR je aktívnym členom Medzivládneho výboru MOST UNESCO a v osobe docentky L. Mokrej zároveň **spravodajcom jeho byra**. MOST je program zameraný na prepájanie vedomostí so spoločenskými pohybmi a prispieva k rozvoju, odstráneniu chudoby, hľadá odpovede na klimatické zmeny a podporu inkluzívneho riadenia. Nosnou témou MOST je migrácia. Členovia slovenského výboru MOST organizujú konferencie a okrúhle stoly, ktorých obsahom je súčasný vývoj, výzvy a udržateľnosť migrácie v globálnom a európskom kontexte. V r. 2017 sa slovenský expert zúčastnil panelovej časti Svetového kongresu humanitných vied v Liège v Belgicku. V r. 2018 členovia slovenského výboru vystúpili na letnej univerzite v Maďarsku. Spoločne s maďarským výborom pripravujú na rok 2019 projekt pilotnej školy MOST. Dekanka Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK doc. L. Mokrá predstavila v UNESCO projekt **„no hate speech“**, program na zabránenie šírenia nenávisťi cez internet. V spoločenských vedách prebieha na pôde UNESCO modernizácia tém a jednou z prioritných je **umelá inteligencia**. Z iniciatívy prof. V. Bužeka, člena Poradného zboru expertov SK UNESCO, bude na pôde VZ OSN v r. 2020 predstavený medzinárodný projekt – vyhlásenie **Medzinárodného roka na zachovanie ľudského génia**.

Prostredníctvom **Programu informácie pre všetkých (IFAP)** sa členské štáty a ich partneri usilujú podchytiť nové príležitosti informačného veku na vytváranie spoločností rovnakých príležitostí prostredníctvom lepšieho prístupu k informáciám. Cieľom je vybudovať udržateľnú vedomostnú spoločnosť. Slovenský výbor IFAP sa podieľa na príprave súťaží v programovaní pre žiakov stredných škôl, zameraných na propagáciu programátorských zručností v súlade so strategickými cieľmi. V rámci projektu „Aj Ty v IT“, zameraného na účasť žien v IT zorganizovali **projekt „Girls Day“**, určený stredoškôlkam pre propagáciu „inžinierskych“ a „informatických“ povolání pre mladé dievčatá.

V roku 2017 sa SK UNESCO prvý raz zapojila do súťaže **L'Oréal – UNESCO pre ženy vo vede**. Z prihlásených mladých slovenských vedkýň boli v roku 2017 i v roku 2018 ocenené dva výnimočné projekty.

Predovšetkým v oblasti vzdelávania sa do aktivít UNESCO zapája **Platforma mimovládnych rozvojových organizácií**.

Ministerstvo životného prostredia

MŽP koordinuje implementáciu v Slovenskej republike hlavných programov UNESCO v oblasti prírodných vied – **program MAB** (Človek a biosféra), **program IHP** (Medzinárodný hydrologický program) a **program IGCP** (Medzinárodný geovedný program a program geoparkov). Cieľom medzivládneho vedeckého programu MAB je vytvoriť vedeckú bázu pre zlepšenie vzťahov ľudí a prostredia, v ktorom žijú. Konceptom pre zabezpečenie udržateľného rozvoja a ochranu biologickej diverzity v spolupráci s miestnym obyvateľstvom sú tzv. **biosférické rezervácie**. Do svetovej siete biosférických rezervácií sú zaradené štyri slovenské biosférické rezervácie (BR) – Poľana, Slovenský Kras a dve cezhraničné rezervácie - Východné Karpaty a Tatry. Na prestížnom **Zozname svetového dedičstva UNESCO** sú zapísané dve prírodné pamiatky Slovenska: slovenská časť viacnárodnej lokality **Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy (KBP)** a **Jaskyne Slovenského krasu**, spolu s maďarskými jaskyňami. Slovenskí experti v hodnotenom období vypracovali periodické hodnotenie BR Tatry, BR Východné Karpaty a BR Slovenský Kras, spracovali národnú správu o implementácii Linského akčného plánu v SR, pôsobili v medzinárodných pracovných skupinách na prípravu záväzných dokumentov k implementácii Svetovej siete biosférických rezervácií, organizovali odborné prezentácie, konferencie a workshopy, ako aj vzdelávacie podujatia ako napr. Dni otvorených dverí BR pre širokú verejnosť a Táborov UNESCO. Zástupcovia slovenského výboru MAB sa zúčastnili na viacerých domácich a zahraničných konferenciách (zasadnutie ICC MAB v Indonézii), nadviazali partnerstvá s univerzitami a uskutočnili pracovné stretnutie s Nemeckým výborom MAB. Slovenské biosférické rezervácie sa zapojili do kampane ProudToShare pri príležitosti uskutočnenia „Fóra politikov na vysokej úrovni 2018“ v New Yorku. BR Východné Karpaty boli vybrané do užšieho výberu filmov z celého sveta.

V roku 2017 bola Ing. Vladimíre Fabriciusovej, riaditeľke Správy Chránenej krajiny oblasti BR Poľana udelená cena Michela Batissa **za najlepší manažment Biosférickej rezervácie na svete**. Do jesene 2019 je SR členom medzivládneho Výboru MAB UNESCO. Expertky SR V. Fabriciusová, predsedníčka Slovenského výboru Človek a biosféra (SV MAB) a Z. Guziová, výkonná tajomníčka výboru, sú členkami **pracovnej skupiny UNESCO** pre prípravu operačných smerníc pre biosférické rezervácie sveta.

Rezort životného prostredia v spolupráci s expertmi SV MAB a ďalšími aktérmi zorganizoval v máji 2017 v Bardejove medzinárodnú konferenciu **Benefits Beyond Inscription: Využitie značky UNESCO pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu**, za účasti expertov UNESCO. Konferenciou sa začala séria regionálnych a lokálnych workshopov so zameraním na **využívanie značky UNESCO pre rozvoj turizmu** a celkový rozvoj regiónu. Vyvrcholením bol projekt odborných workshopov expertov UNESCO v lokalitách Karpatských bukových pralesov. V rámci programu UNESCO „Svetové dedičstvo – udržateľný turizmus“ navštívila SR **riaditeľka Centra svetového dedičstva UNESCO** Mechtild Rössler. Návšteva zároveň slúžila na prediskutovanie riešení problémov s prírodnou pamiatkou svetového dedičstva **KBP**. Závery 41. zasadnutia WHC UNESCO v Krakove a následne 42. zasadnutie WHC v Bahrajne stanovili pre SR rad úloh v súvislosti s plnením medzinárodných záväzkov vyplývajúcich zo zaradenia lokality KBP na Zoznam svetového dedičstva UNESCO. Plnenie odporúčaní je predmetom kontinuálnej práce MŽP v spolupráci s viacerými rezortmi a ďalšími inštitúciami na národnej i medzinárodnej úrovni. V rámci tohto procesu udržiava SR permanentný dialóg s WHC UNESCO a ostatnými 11 krajinami spoločnej lokality KBP. Uskutočnilo sa tiež niekoľko poradných a expertných misií odborníkov WHC a IUCN v lokalite UNESCO na Slovensku. K 1. decembru 2018 predložilo Slovensko spolu s ďalšími krajinami lokality spoločnú správu o stave ochrany lokality KBP. Rezort ŽP spolu s MZVaEZ, MPRV a MO pripravuje materiál na rokovanie vlády SR s návrhom na úpravu hraníc slovenskej časti lokality, ktorá je podmienkou pre plnenie ďalších odporúčaní WHC.

Slovenský výbor pre medzinárodný geovedný program (IGCP) a geoparky UNESCO združuje vedcov a výskumníkov z oblasti vied o Zemi, ktorí realizujú vedecké aktivity a konferencie na Slovensku a sú aktívnymi účastníkmi podujatí v zahraničí i na pôde UNESCO. V r. 2017 to bola predovšetkým Medzinárodná konferencia o aglutinovaných foraminiferách (IWaF) v Smoleniciach, či Otvorený geologický kongres Slovenskej a Českej geologickej spoločnosti vo Vysokých Tatrách. Početné aktivity sú venované organizácii geoparkov na území Slovenska – Geopark Slovenskej republiky, ktorý je zastúpený globálnym geoparkom UNESCO Novohrad-Nógrád, geoparkom Banská Bystrica a geoparkom Banská Štiavnica. V novembri t.r. sa konala v Bratislave 11. medzinárodná konferencia ESSEWECA.

Slovenský výbor pre medzinárodný hydrologický program (IHP) združuje hlavné hydrologické organizácie v SR. Ťažiskom jeho práce sú aktivity slovenských expertov v Medzinárodnom hydrologickom programe UNESCO v jeho VIII. Fáze – **Vodná bezpečnosť, lokálne, regionálne a globálne výzvy**. SR je členom tzv. **UNESCO Water Family** a je považovaná za jednu z vedúcich EÚ krajín na pôde UNESCO v rámci Water Diplomacy. Prezentácia výsledkov tejto spolupráce sa uskutočnila počas 72. VZ OSN pod záštitou PGA vo februári 2018 v NY. V uvedenej oblasti bol v roku 2017 vytvorený široký priestor pre angažovanie slovenskej vedeckej a akademickej obce s hydrologickým zameraním. S hydrologickým sektorom UNESCO bola začatá príprava Dohody o finančnej podpore UNESCO projektov v Keni a v iných rozvojových krajinách v oblasti vodnej bezpečnosti. V decembri 2018 minister ZVaEZ a GR UNESCO podpíšu v Paríži dohodu o spoločnej implementácii rozvojových projektov v partnerských krajinách SlovakAid, pilotným projektom ktorej je „**Vodná bezpečnosť pre Turkanu, Keňa**“. Slovenskí hydroológovia organizujú početné vedecké konferencie na Slovensku a aktívne sa zúčastňujú na medzinárodných vedeckých fórach. Slovenský národný výbor pre hydrológiu plní zároveň úlohu národného výboru pre Medzinárodnú asociáciu hydrologických vied (International Association of Hydrological Sciences – IAHS).

Ministerstvo kultúry

UNESCO zastrešuje 6 kultúrnych dohovorov a rad programov, ktoré prispievajú k rozvoju prostredníctvom kultúry. Ich implementácia v SR sa realizuje v gescii MK. V hodnotenom období v zmysle **Dohovoru UNESCO z roku 1970 o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu a vývozu predmetov kultúrnej hodnoty** rezort vydáva povolenia na vývoz predmetov kultúrnej hodnoty a kultúrnych pamiatok, s cieľom zamedziť ich nedovolený vývoz. K implementácii **Dohovoru o ochrane kultúrnych hodnôt v prípade ozbrojeného konfliktu z roku 1954 a jeho II. Protokolu z roku 1999 (Haagsky dohovor)** ministerstvo kultúry predložilo UNESCO Národnú periodickú správu SR. SR je členom Medzivládneho výboru k **Dohovoru na ochranu a podporu rozmanitosti kultúrnych prejavov** na roky 2015-2019. Pri implementácii Dohovoru Slovenská koalícia pre kultúrnu diverzitu v spolupráci s Ministerstvom kultúry pripravila návrh Štatútu registrovaného umelca. K **Dohovoru o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva** vypracovalo ministerstvo Koncepciu starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru do roku 2020.

Na **Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO** bol v r. 2017 zapísaný piaty slovenský prvok - Horehronský viachlasný spev a v roku 2018 na 13. zasadnutí Medzivládneho výboru nehmotného kultúrneho dedičstva v Port Louis na Mauríciu bol zapísaný na zoznam spoločný prvok s ČR, MR, Rakúskom a Nemeckom – Modrotlač. Na tomto zasadnutí bola zvolená na miesto **expertky v Hodnotiacom orgáne** uvedeného medzivládneho výboru zástupkyňa SR Ľubica Voľanská.

V súvislosti s **25. výročím** zápisu prvých pamiatok SR na Zoznam svetového dedičstva UNESCO sa v roku 2018 uskutočnil celý rad pripomienkových podujatí. Na pozvanie mesta

Banská Štiavnica sa uskutočnila 12. Regionálna konferencia Organizácie miest svetového dedičstva pre členské mestá strednej a východnej Európy. V priestoroch štiavnického Starého zámku sa konala **výstava Banská Štiavnica – 25 rokov lokalitou Svetového dedičstva UNESCO**. Katolícka univerzita v Ružomberku a mesto Ružomberok v spolupráci s českými partnermi zorganizovali konferenciu a workshop, cieľom ktorých bolo spojiť lokálnych aktérov, zástupcov Žilinského samosprávneho kraja a mesta Ružomberok, aktivistov a vedcov, ktorí sa podieľajú na manažmente lokality **Vlkolíne**. V IDS Univerzitetnej knižnici v Bratislave sa v spolupráci s mestom Ružomberok a pod záštitou SK UNESCO uskutočnila výstava **Vlkolíne** **včera a dnes**. Mesto Spišské Podhradie si výročie zápisu **Spišského hradu a pamiatok okolia** (Spišské Podhradie, Spišská Kapitula, Kostol sv. Ducha v Žehre) pripomenulo slávnostným podujatím 25 rokov v UNESCO.

V novembri sa uskutočnilo stretnutie Slovenskej komisie pre UNESCO a Českej komisie pre UNESCO v kontexte 100. výročia vzniku spoločného štátu a 25. výročia založenia národných komisií.

V roku 2017 bola schválená nominácia mesta Košice do siete miest Programu UNESCO **Kreatívne mestá** – s titulom Creative City of Media Arts, Košice. Je prvým slovenským mestom s uvedeným titulom s predpokladom pre nadväzovanie medzinárodných kontaktov, prioritne v rámci uvedenej tematickej oblasti.

V roku 2017 prebiehala finalizácia spoločného projektu EÚ a UNESCO Trasy svetového dedičstva (World Heritage Journeys in the European Union). Banská Štiavnica bola zahrnutá do projektu v rámci trasy „**Underground Europe**“, s predpokladaným pozitívnym dopadom na nové príležitosti pre rozvoj širšieho regiónu a cestovný ruch v celej SR. Na návrh rezortu bolo zapísané do **kalendára výročí a osobností UNESCO** na dvojročie 2018 – 2019 350. výročie narodenia Adama Františka Kollára (2018), ako aj 100. výročie úmrtia Milana Rastislava Štefánika (2019).

Pamiatkový úrad SR (PÚ) v zmysle záujmov definovaných v Strategických cieľoch UNESCO na r. 2014 – 2021 zabezpečuje koordináciu a realizáciu aktivít zameraných na plnenie cieľa č. 7 – *Chrániť, podporovať a odovzdať dedičstvo ďalším generáciám*. Pamiatkový úrad **dlhodobo zaisťuje ochranu 5 kultúrnych lokalít v SR zapísaných na Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva**: *Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia; Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Vlkolíne; Historické jadro mesta Bardejov; Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia a Drevené chrámy v slovenskej časti Karpatského oblúka*. Cieľom je zabezpečiť adekvátny stav zachovania jedinečných svetových hodnôt uvedených lokalít, ich primerané využívanie a udržateľný manažment.

V rámci projektu **Digitálny pamiatkový fond** PÚ SR bolo komplexne digitálne dokumentovaných 439 hnutelných a nehnuteľných kultúrnych pamiatok v lokalitách svetového kultúrneho dedičstva v súlade s aktuálnymi medzinárodnými štandardmi. Výsledky sú prístupné verejnosti prostredníctvom webovej stránky slovakiana.sk. V spolupráci detašovaného pracoviska Pamiatkového úradu SR – Oblastného reštaurátorského ateliéru Levoča a Mesta Levoča pokračoval celoročný monitoring klimatických podmienok v Kostole sv. Jakuba v Levoči a prostredníctvom svojho Chemicko-technologického oddelenia Pamiatkový úrad SR realizoval špecializovaný monitoring stavu drevenej hmoty v ôsmich drevených chrámoch zapísaných v Zozname svetového dedičstva.

Začiatkom roka 2018 bola zavŕšená príprava novej nominácie na zápis do Zoznamu svetového dedičstva. **Nominačný projekt Hranice Rímskej ríše – Dunajský Limes** (Frontiers of the Roman Empire – the Danube Limes), ktorý bol spracovaný v štvorstrannej spolupráci Nemecka, Rakúska, Slovenska a Maďarska, bol k 1. februáru predložený Centru svetového dedičstva UNESCO v Paríži. Zo slovenských lokalít niekdajšieho rímskeho Limesu sú súčasťou nominácie národné kultúrne pamiatky Rímsky vojenský tábor (kastel) Gerulata v Bratislave-Rusovciach a Rímsky vojenský tábor (kastel) „Kelemantia“ v Iži. Rozhodnutie o tom, či bude

Dunajský Limes zapísaný do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO, sa očakáva v lete 2019. V súvislosti s podporou zvyšovania povedomia o ostatnej nominácii sa uskutočnila 20. septembra 2018 v divadle SLUK-u v Rusovciach konferencia „**Dunajský Limes a odkaz rímskej antiky na ľavom brehu Dunaja**“.

Dôležitým momentom pri naplňaní požiadaviek súvisiacich s česko-slovenskou nomináciou **Pamiatky Veľkej Moravy: Slovenské hradisko v Mikulčiciach – Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch** bolo dopracovanie projektu lávky ponad rieku Moravu, ktorá po dlhej dobe opätovne spojí pamiatky, ktoré boli počas existencie Veľkomoravskej ríše súčasťami jedného sídelného celku. Lávka bude sprístupnená a odovzdaná do užívania obyvateľom i návštevníkom lokality v auguste 2019.

Pod záštitou národných komitétov ICOMOS Slovenskej republiky a Českej republiky sa v dňoch 17. – 19. októbra 2018 v Bratislave uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia **Interpretácia a prezentácia kultúrneho dedičstva Veľkej Moravy**. Jej cieľom bolo prezentovať najnovšie vedecké poznatky vo výskume, interpretácii a prezentácii kultúrneho dedičstva Veľkej Moravy.

Stála **vedecká konferencia BARDKONTAKT**, ktorú v lokalite SKD Historické jadro mesta Bardejov každoročne organizujú Mesto Bardejov, Fakulta architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave a Pamiatkový úrad SR sa počas svojho XXVI. ročníka v auguste 2018 venovala problematike poznávania a sprostredkovania histórie prostredníctvom pomníkov, pamätníkov a cintorínov a uplatneniu memoriálnych pamiatok v kontexte rozvoja miest a obcí.

V záujme rozvíjania odborných kapacít a medzinárodnej výmeny skúseností pri zachovávaní lokalít SKD sa Pamiatkový úrad SR podieľal na organizácii 9. ročníka letnej školy **Akadémiu dedičstva – Manažment lokalít svetového kultúrneho dedičstva UNESCO v krajinách V4**. Slovenské lokality Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO boli prezentované aj v rámci ďalšieho medzinárodného podujatia organizovaného v spolupráci s Medzinárodným centrom kultúry v Krakove – seminára **Dedičstvo prihraničných oblastí**.

Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Rezort je v aktivitách UNESCO angažovaný predovšetkým v oblasti **cestovného ruchu**. V nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 528/2017 z 15. novembra 2017 ku Karpatským bukovým pralesom pokračovala v roku 2018 komunikácia a spolupráca so zástupcami miestnej samosprávy a ostatnými zainteresovanými subjektmi v danej lokalite a realizovali sa početné propagačné aktivity.

Ministerstvo na základe výzvy Slovenskej komisie UNESCO zabezpečilo realizáciu a tlač, vrátane financovania, **mapy slovenských kultúrnych a prírodných pamiatok UNESCO** so zohľadnením marketingovej stránky cestovného ruchu. V súvislosti s požiadavkou správneho označovania pamiatok UNESCO zabezpečil rezort **distribúciu emblémov a manuálu ich používania** v sektore cestovného ruchu na Slovensku vrátane katedier cestovného ruchu. Sekcia cestovného ruchu úzko spolupracovala aj s Národnou diaľničnou spoločnosťou. Pripravila projekt propagácie slovenských kultúrnych a prírodných pamiatok UNESCO v informačno-predajných miestach NDS. S NDS pripravuje ďalší projekt propagácie pamiatok UNESCO na diaľničných odpočívadlách (citylights).

Ministerstvo dopravy a výstavby prostredníctvom sekcie cestovného ruchu propagovalo v roku 2018 pamiatky UNESCO SR na 26 významných medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu v zahraničí. Pamiatky UNESCO boli prezentované návštevníkom aj prostredníctvom prospektu „Poklady Svetového dedičstva UNESCO“. Pamiatky UNESCO boli ďalej propagované na rôznych workshopoch, kolokviách, odborných konferenciách cestovného

ruchu, tlačových konferenciách, využité boli aj ďalšie možnosti - youtube, instagram, FB, blogeri.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

Zástupca rezortu pôdohospodárstva je členom SK UNESCO. V hodnotenom období sa rezort v problematike UNESCO venoval predovšetkým riešeniu záväzkov SR vyplývajúcich z Dohovoru o ochrane svetového dedičstva v súvislosti s lokalitou Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy. Zástupca rezortu sa zúčastňuje národných i medzinárodných rokovaní v súvislosti s uvedenou témou vrátane poradnej misie expertov Centra svetového dedičstva UNESCO a IUCN v SR. Rezort vypracoval podklad k návrhu manažmentových opatrení ochranného pásma jadrovej zóny slovenských komponentov lokality svetového dedičstva a podklad pre odpoveď na list WHC so žiadosťou o poskytnutie dodatočných informácií týkajúcich sa satelitných záberov s viditeľnými obnovnými prvkami lesných porastov. Ministerstvo vydáva inštrukcie k forme manažmentu chránených oblastí v hraniciach nominačného projektu z roku 2007 štátnym podnikom, ktoré spravujú lesný majetok štátu a patria do zriaďovateľskej pôsobnosti rezortu.

Záver

Cieľom transformácie SK UNESCO v r. 2016 bolo posilniť prínos Slovenska do intelektuálneho a vedeckého potenciálu UNESCO a mobilizovať k spolupráci s UNESCO slovenské inštitúcie a širokú spoločnosť. Stručný výpočet podujatí zástupcov slovenských výborov a sekcií SK UNESCO na národnej i medzinárodnej úrovni uvedený v informácii dovoľuje konštatovať, že spolupráca Slovenska s Organizáciou spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru priniesla v hodnotenom období celý rad úspešných výsledkov. SK UNESCO rozvíjala odborné programy a projekty, ktoré sú prioritou našej zahraničnej politiky. Úsilie v hodnotenom období smerovalo k využívaniu nástrojov UNESCO pri napĺňaní udržateľných rozvojových cieľov Agendy 2030, predovšetkým cieľa 4 – vzdelávanie, ktorý je v systéme OSN v plnej kompetencii UNESCO. Výpočet dosiahnutých výsledkov nie je zďaleka úplný, ale podáva svedectvo o rôznorodosti a plnohodnotnosti práce národnej komisie pre UNESCO.

Práca SK UNESCO sa v hodnotenom období odvíjala od záverov 39. Generálnej konferencie UNESCO, na ktorej delegáciu SR viedla ministerka školstva, vedy, výskumu a športu M. Lubyová. V úvode Fóra lídrov vystúpil predseda 72. VZ OSN minister ZVaEZ SR M. Lajčák. Na konferencii sa zúčastnili členovia SK UNESCO, zástupcovia rezortov a vedeckých i akademických inštitúcií SR. GK UNESCO schválila celý rad významných rozhodnutí Výkonnej rady s ohľadom na napĺňanie Koncepcie implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí a prijala rozpočet organizácie na roky 2018 – 2021, ktorými sa SK UNESCO bude riadiť aj v nasledujúcom období. SK UNESCO, ako tretí pilier v štruktúre organizácia – vláda členského štátu – národní experti, pôsobí v úzkej súčinnosti so Stálou delegáciou pri UNESCO v Paríži a sieťou národných komisií zastúpených Sekretariátom UNESCO.

V zmysle svojho štatútu SK UNESCO disponuje finančnými prostriedkami rozpočtu MZVaEZ určenými na zabezpečenie organizačných a programových aktivít komisie. Opatrenia na zabezpečenie systémového a dlhodobého efektívneho fungovania komisie a jej rozvoj, vrátane úpravy finančného rámca, budú predmetom nového materiálu predloženého vláde Slovenskej republiky, ktorý bude predstavovať aktualizáciu Návrhu na zabezpečenie

realizácie medzivládnych programov UNESCO v Slovenskej republike, schváleného uznesením vlády Slovenskej republiky z 12.4.1994 číslo 338.